

foto. Montefiore Medical Center

Polskie szpitale nie zawsze będą działać bez konkurencji.
Czas, aby pomyśleli o tym pracownicy *public relations*

Szpital na topie

Rafał Staszewski

Marketing w sektorze opieki zdrowotnej to nie tylko sprzedaż i promocja. Na nic się zda nawet wysublimowana kampania informacyjna, jeśli usługa jest marnej jakości, a pacjent doświadczy tego na własnej skórze. Dlatego pracownicy działów PR firm medycznych muszą zadbać o potrzeby, pragnienia i oczekiwania pacjentów, dla których usługi muszą być specjalnie zaprojektowane.

foto: Montefiore Medical Center

„ Montefiore Medical Center w Nowym Yorku, wykorzystując marketingowe analizy rynku, już dziś wprowadził nowatorską usługę – elektroniczną pielęgniarkę ”

Czy można jednak skutecznie realizować zamierzenia marketingowe bez planu? Wydaje się to dość wątpliwe, tak samo jak karkołomnym zadaniem jest określenie celów marketingowych *ad hoc*. Wie o tym zarząd amerykańskiego Stevens Hospital, który przed sprecyzowaniem celów strategicznych szpitala, obejmujących także cele marketingowe, przeprowadza wnikliwe analizy.

Celny plan

Jak ma wyglądać organizacja działalności placówki w 2008 r.? Co zrobić, by pacjenci chcieli korzystać z usług szpitala? Odpowiedzi na te pytania szukano na początku 2005 r. nie tylko na podstawie analizy danych demograficznych, epidemiologicznych i finansowych. Zorganizowano sesje grup fokusowych, podczas których rozmawiano z wybranymi grupami pracowników – liderami lekarzy, pielęgniarek, administracji i instytucji współpracujących. Nie zapomniano także o pacjentach – tych obecnych i przyszłych. Ich percepcja szpitala wydała się bowiem zespołowi

ds. strategii, który przez 4 miesiące określał przyszłe cele, kluczowa. Efekt? Precyzyjnie określone cele rozwoju organizacji wraz z ich miernikami. Marketingowy rozwój Stevens Hospital zakłada m.in. wzrost znaczenia relacji szpitala z lekarzami. Kto bowiem decyduje w sporej części o wyborze szpitala. Odpowiedź jest prosta – lekarz! Za cele szczegółowe przyjęto m.in. wzrost liczby hospitalizacji o 7 proc., a pacjentów ambulatoryjnych o 10 proc. To wszystko poprzez precyzyjnie określone zadania. Szczegółowym zamierzeniem jest także zwiększenie zatrudnienia personelu medycznego o ponad 100 osób. Przecież personel, jako jeden z elementów nieśmiertelnej koncepcji marketingu-mix (4P) w przypadku usług ma zasadnicze znaczenie. Pozyskać fachowy personel medyczny wcale nie jest łatwo. Dlatego też tak duże znaczenie przypisano marketingowi wewnętrznemu. Znaleźć się na liście najlepszych pracodawców publikowanej przez magazyn *Washington CEO* – to jedno z głównych dążeń amerykańskiego szpitala.

Czy można wpływać na reputację szpitala? Pomocne mogą się okazać media, o czym wie każdy specjalista PR.

„ Marketingowy plan amerykańskiego Stevens Hospital zakładał m.in. wzrost liczby hospitalizacji o 7 proc., a pacjentów ambulatoryjnych o 10 proc. Akcja powiodła się ”

W końcu lokalne media budują obraz szpitala z tego, co znajdują w otoczeniu. Stevens Hospital sprecyzował prosty cel operacyjny – 60 pozytywnych informacji o szpitalu w mediach rocznie. Pozytywny przekaz medialny, w połączeniu z organizacją wydarzeń specjalnych, a także zaangażowaniem w akcje promocji zdrowia powinno wzmocnić reputację szpitala w społeczności lokalnej.

Rada Nadzorcza Stevens Hospital jasno widzi cel wszystkich zaplanowanych działań marketingowych – zadowolony pacjent to wzrost dochodów szpitala. Rok 2008 nie będzie zaskoczeniem – pacjent otrzyma oczekiwaną usługę, a szpital zapewni sobie klientów.

Elektroniczna pielęgniarka

Jak polskie zoz-y pojmują działalność marketingową? Z prowadzonych przez Barbarę Iwankiewicz-Rak

„ Amerykańskie szpitale wykorzystują do promocji jak najszersze możliwości – łącznie z własnymi programami w lokalnych telewizjach ”

badan wynika, że aktywności marketingowe zoz-ów koncentrują się głównie na przygotowaniu działań promocyjnych, badaniu zapotrzebowania na usługi, ocenie jakości świadczeń medycznych, kształtowaniu cen usług, organizowaniu rejestracji pacjentów, badaniu stopnia zaspokojenia potrzeb, organizacji działań pozastatutowo-gospodarczych. Na dalszy plan wysuwa się zatem marketing strategiczny. A przecież pytania o to, jakie usługi będzie zoz świadczyć w przyszłości, jaka jest konkurencja i jak będzie rozwijać się rynek świadczeń medycznych – powinny leżeć u podstaw działań marketingowych. Już dziś wyspecjalizowane firmy w USA dokonują na zlecenia szpitali analiz, w jakim kierunku powinny rozwijać swoje usługi medyczne. Wśród trendów medycznych na najbliższe dziesięciolecie, które powinno się brać pod uwagę w tworzeniu strategii usług wymieniane są, np.:

- medyczna opieka domowa z wykorzystaniem telemedycyny,
- rozwój diagnostyki genetycznej i terapii genowej,
- miniaturyzacja diagnostyki i leczenia łącznie z wejściem na rynek nanotechnologii.

Montefiore Medical Center w Nowym Yorku, wykorzystując marketingowe analizy rynku, już dziś wprowadził nowatorską usługę. *Elektroniczna pielęgniarka* – to stały monitoring pacjenta, który jednak niewiele wspólnego ma z futurystycznymi robotami. Pacjenci, potrzebujący codziennej kontroli wybranych parametrów życiowych (m.in. ciśnienia krwi, poziomu glukozy), korzystając ze specjalnego urządzenia w domu oraz dobrodziejstw telemedycyny otrzymali całodobową opiekę w swoim domu. System dodatkowo zadaje pacjentom pytania wg określonych algorytmów, a uzyskane dane są analizowane przez personel. Korzyści? Redukcja powtórnych przyjęć do szpitala oraz zmniejszenie wizyt pomocy doraźnej u pacjentów z chorobą niedokrwienną serca o ponad 60 proc. Zysk dla szpitala i wzrost poczucia bezpieczeństwa oraz jakości usług z perspektywy pacjenta. Marketing doskonały.

Marketing (anty)relacji

Pacjenci zgłaszający się na oddział muszą posiadać własny termometr. Jeśli go nie masz, marsz na parter – można go kupić w przyszpitalnym kiosku. Obiad roznieiony, co z tego, że pacjent nie jest w stanie sam jeść. Może któryś współtowarzysz niedoli pomoże, a w końcu szpital to nie hotel. Dlaczego zgłasza się pan z tym tak późno, a w ogóle to dlaczego do nas? To tylko ułamek z przebogatej rzeczywistości części polskich szpitali. Czy tak wygląda marketing relacji? Trzeba pamiętać, że tworzenie relacji z klientami jest przydatne zwłaszcza w sektorze usług, w tym także zdrowotnych. Jak podkreśla T. Matanovich, w dobrej praktyce usług należy zwrócić uwagę właśnie na pierwszy kontakt z klientem. Nikt przecież nie chce być po-

zostawionym samemu sobie, lub być odsyłanym od Anasza do Kajfasza. Klienci oczekują rozwiązania ich problemu oraz właściwej opieki i troski. Złośliwi mówią, że na oddziałach szpitalnych w Wielkiej Brytanii więcej jest menedżerów niż lekarzy. Pewnie coś w tym jest. Jedno jest pewne – tak samo, jak dobre cele marketingowe, ważne w zarządzaniu jest tworzenie relacji pomiędzy pacjentami a personelem. W USA prowadzi się często pozycjonowanie szpitala na rynku właśnie poprzez lekarzy, bo wybór szpitala *de facto* zaczyna się od wyboru specjalisty.

Niestety, wiele barier w polskich zoz-ach będzie dotyczyło przekonania personelu klinicznego, że warto nieco inaczej spojrzeć na placówkę medyczną. Polskie oddziały nie na zawsze pozostaną bez konkurencji. Tym bardziej, że jak pokazują badania, pacjenci są w stanie znacznie więcej poświęcić (np. czasu, pieniędzy), by w przypadku ciężkich schorzeń leczyć się w znanej i cenionej placówce, która uważana jest za instytucję świadczącą usługi medyczne o wysokiej jakości. Obecny system ochrony zdrowia, umożliwiając wybór szpitala (fakt, że w części ograniczony niskimi limitami przyjeżdż), miał doprowadzić do uzdrowienia zasad konkurencji i poprawy standardu opieki medycznej. Wymaga to jednak, poza świadomością kadry zarządzającej, ścisłej współpracy i zaangażowania także personelu medycznego. Dzisiejszy pacjent jest już bardziej wyedukowanym *konsumentem* opieki zdrowotnej. Ma też wysoce sprecyzowane oczekiwania wobec personelu, w tym także oczekiwania informacyjne. Chce być lepiej poinformowany, mieć większy wpływ na leczenie. To poważne wyzwanie dla medycznych marketingowców. Stowarzyszenie szpitali *Washington State Hospital Association* opublikowało biuletyn dla pacjentów zatytułowany *6 sposobów, jakimi możesz wpłynąć na swoją opiekę*. Na pierwszy rzut oka samobójczy gol – podpowiadają bowiem pacjentom, czego powinni oczekiwać od świadczących usługi. A jednak, jak się okazało, publikacja ta nie tylko przyczyniła się do wzrostu zadowolenia pacjentów, ale także wymusiła pozytywne zmiany w zachowaniu medyków. Tytułowe sposoby na podniesienie jakości opieki, to m.in.:

- zadawanie pytań przez pacjentów w sytuacji, kiedy czują się oni zakłopotani (... *zadawaj pytania i upewnij się, że rozumiesz odpowiedzi, jeśli jesteś hospitalizowany dowiedz się, co składa się na twój proces leczenia, jeśli uważasz, że twoje leczenie przebiega niewłaściwie, powiedz o tym...*),
- podzielenie się wątpliwościami z rodziną (... *jeśli to możliwe poproś rodzinę lub znajomych, by razem z tobą zadawali pytania i analizowali odpowiedzi*),
- wiedza na temat przyjmowanych leków i suplementów diety (... *przełączaj swojemu lekarzowi w szpitalu listę leków, jakie przyjmujesz, łącznie z lekami dostępnymi bez recepty, pytaj o działania uboczne leków, upewnij się, czy leki jakie przyjmujesz, są tymi, które przepisał ci lekarz...*),

„ W USA wyspecjalizowane firmy dokonują na zlecenia szpitali analiz, w jakim kierunku powinny rozwijać swoje usługi medyczne ”

- zrozumienie korzyści i zagrożeń wynikających z leczenia chirurgicznego (... *spytaj, jak będzie przebiegać operacja, upewnij się, że lekarz wytłumaczył ci możliwe komplikacje zabiegu, powiedz anestezjologowi o ewentualnych uczuleniach...*)
- wiedza na temat postępowania po wypisie ze szpitala.

(PR)omocja

Nie ma potrzeby, by na polskim rynku świadczeń medycznych promocja usług medycznych sięgała po nabytą nowatorskie rozwiązania, jak np. coroczna feta kanadyjskiego Shouldice Hospital dla byłych pacjentów z uroczystym obiadem i potańcówką. Czasem jednak warto podpatrzeć sprawdzone rozwiązania, zwłaszcza w zakresie *public relations*. Carl T. Hayden Veteran Affairs Medical Center w Phoenix, jeden większych szpitali w regionie, zapewniający głównie opiekę medyczną weteranom wojennym nie cieszył się zbyt dużym uznaniem pacjentów. Przed działem marketingu postawiono cel – zwiększenie odsetka osób pozytywnie postrzegających szpital o 20 proc. Opinia o szpitalu systematycznie

ulegała deprecjacji, zwłaszcza w kontekście informacji ogólnokrajowych, ukazujących w złym świetle opiekę medyczną nad weteranami. To wzmacniało wśród lokalnych mediów i publiczności przekonanie o niskiej jakości usług oferowanych przez szpital w Phoenix. Dużym problemem był także wizerunek szpitala wśród pracowników, spośród których zaledwie 1/3 była zado-

Wprowadzono specjalny program pokazujący pracowników, którzy cechowali się nie tylko wysokimi umiejętnościami, ale także wysokim morale, podzielali filozofię organizacji czy też pracowali zgodnie z normami etyki.

Kolejnym punktem działań było założenie wzrostu pozytywnych przekazów medialnych o szpitalu. Szpital współtworzy we współpracy z regionalną telewizją wła-

„ *Konsument opieki zdrowotnej ma wysoce sprecyzowane oczekiwania wobec personelu, w tym także oczekiwania informacyjne. Chce być lepiej poinformowany i mieć większy wpływ na leczenie* ”

wolona z prestiżu oraz odczuwała dumę z pracy w tej organizacji. Postawiono na PR szczegółowe, a coroczne cele kampanii *public relations* obejmowały:

- prezentację centrum medycznego jako organizacji świadczącej usługi o najwyższym poziomie jakości,
- ukazanie szpitala jako atrakcyjnego miejsca pracy,
- zwiększenie wiedzy na temat szpitala w społeczności lokalnej oraz nawiązanie relacji z liderami opinii,
- stworzenie miejsca przyjaznego dla pacjentów i pracowników.

Postanowiono nawiązać większą współpracę z lokalnymi mediami, tworząc program o tematyce zdrowotnej. W programie brali udział pracownicy szpitala – lekarze, pielęgniarki oraz pozostały personel medyczny, którzy omawiając dane zagadnienia zdrowotne, propagowali jednocześnie zdrowy tryb życia. Opracowano misterny harmonogram uczestnictwa szpitala w lokalnych wydarzeniach oraz rozesłano 4-stronicowy biuletyn szpitalny do blisko 66 tys. pacjentów. To się nazywa amerykański rozmach!

Na tym jednak nie koniec. Skoro tak ważny jest marketing relacji, to trzeba pamiętać o celach związanych z budowaniem prestiżu organizacji także w odniesieniu do pracowników. Założono wzrost pozytywnej opinii o szpitalu u 5 proc. pracowników oraz o taki sam procent wzrost poczucia dumy z wykonywanej pracy.

sny program telewizyjny. Program zatytułowany *Dla twojego zdrowia* to 30-minutowa audycja o charakterze edukacyjnym, w której lekarze, pielęgniarki i inny personel medyczny szpitala przybliży zagadnienia zdrowia i choroby. Plan wdrożono w 1999 r. Z przeprowadzonej ewaluacji wynika, że założone cele zostały osiągnięte. Liczba osób pozytywnie postrzegających szpital wzrosła z 36 do 53 proc. Odnotowano także pozytywne wyniki programów dla pracowników, a także uzyskano doskonałe efekty *media relations*.

Pacjent, głupcze!

Wiele z narzędzi marketingowych sprawdza się z pieczę medycznej. Tworzenie strategii, marketing relacji, pozycjonowanie usług i ich promocja mogą przyczynić się do sukcesu instytucji medycznej. Także w wymiarze finansowym. Można tego dokonać mając na uwadze pacjenta. Jeśli nie zrozumiemy jednak roli pacjenta – jego oczekiwań, jeśli nadal dominować będzie paternalistyczny stosunek wobec klienta instytucji medycznych, trudno mówić o podejściu marketingowym na rynku usług medycznych. *Szanowni pacjenci, jesteśmy dla was. Dzięki wam* – aż chciałoby się, by to piękne hasło misji jednego ze szpitali zakodowało się w świadomości pracowników sektora medycznego. I to nie tylko marketingowców. ■

Oszczędzaj czas
Zamów prenumeratę przez Internet: www.termedia.pl

lub
skontaktuj się z naszym konsultantem:
prenumerata@termedia.pl
tel./faks: +48 61 656 22 00